

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredno nedelje in praznike. — Inserati do 30 petič 2— Din, do 100 vrst 2.50 Din, večji inserati petič vrsta 4— Din; novice, poslano, izjave, reklame, preklic beseda 2— Din. Popust po dogovoru. Inseratni davek posebej. »Slovenski Narod« velja letno v Jugoslaviji 240.— Din, za izvozništvo 420.— Din.

Upravništvo: Knafljova ulica št. 5, pritličje. — Telefon 2304.

Uredništvo: Knafljova ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon 2034.

Radikalna stranka se krha

Burna seja glavnega odbora NRS

Tri nepomirljive frakcije. — Centrumaši se približujejo vladi. — Razmarje med stranko in vlado se mora razčistiti. — Govorniki napadajo vlado.

— Beograd, 21. junija. Zanimanje političnih krogov je bilo danes osredotočeno na sejo glavnega odbora radikalne stranke, ker je ta seja odločilne važnosti za razmerje med vlado in stranko, pa tudi za nadaljni razvoj radikalne stranke same. Potek današnje seje je v polni meri pokazal, da vlada med vlado in stranko nepremostljiva nasprotja, a tudi stranka sama na znotraj ni enotna, marveč je podeljena na tri frakcije, ki se medsebojno pobijajo. Dočim se je še pred par dnevi naglašalo, da so se pašičevci in uzunovičevci sporazumeli glede skupnega nastopa proti vladi, se je danes izkazalo, da si še sami niso na jasnem, kako stališče naj zavzamejo v vseh teh važnih vprašanjih. Dočim so pokazali pašičevci veliko borbenost, je bilo v vrstah uzunovičevcev opažati popustljivost namram vladu g. Vukičevića in vse kaže, da se skuša radikalni centrum približati vladi. Centrumaši so baje iz tega razloga odklonili vse kandidature v ožjem glavnem odboru, ki so jim jih ponudili pašičevci. Boža Maksimović je skušal onemogočiti kvorum in preprečiti sejo glavnega odbora. Ves čas se je izprehajal pred poslopjem Zemaljske banke, kjer se je vršila seja in je šele na ponovne pozive svojih prijateljev prišel na sejo, ki je bila do njegovega prihoda nesklepčna.

Seji je predsedoval I. podpredsednik radikalne stranke Aca Stanojević, ki je otvoril sejo z daljšim nagovorom, v katerem je uvodoma naglasil, da je on človek, ki živi izven Beograda in ki se je hotel že davno umakniti s politične arene. Na izrecno prošnjo pok. Pašića pa je ostal še nadalje aktiven politični delavec. Glavni odbor se je le redko sestajal, dokler je bila skupščina zbrana. Sedaj pa je nastopil popolnoma nov položaj, ki nujno zahteva,

da se rešijo vsa vprašanja, ki so že dolgo časa odlagana in ki v veliki meri škodujejo interesom stranke. Prvo je vprašanje izpolnitve glavnega odbora in izvolitev predsednika ter razčiščenje razmerja med stranko in vlado. Glavni odbor radikalne stranke je dolžan, da to razmerje čim prej razčisti in to tembolj, ker je g. Vukičević danes še vedno član radikalne stranke. Končno mora glavni odbor izdelati smernice za volilne priprave, sklepati o zopetnem sprejemu izključenih članov radikalne stranke ter rešiti vprašanje kandidatur in strankinega tiska.

Glavni odbor je nato prešel na dnevni red. V debati o izpolnitvi glavnega odbora je Aca Stanojević naglasil, naj se to vprašanje reši brez političnih tendenc in naj se izvolijo v ožji glavni odbor najboljši radikali. Izvoliti je bilo treba 10 članov. Glavni odbor je na današnji seji izvolil samo 5, dočim bo ostalih 5 izvoljenih pozneje. Tekom debate so pojedini govorniki ostro napadali vlado, zlasti pa g. Vukičevića, in zahtevali, naj se predhodno razčisti odnos med vlado in stranko. Zlasti agresivno so nastopali pašičevci, ki so naglašali, da je g. Vukičević škodoval interesom in ugledu stranke. Pri nato sledenih volitvah so bili izvoljeni v glavni odbor razum Nikole Uzunovića, ki pa je izvolitev odklonil, samo pristaši pašičevcev in sicer: Liuba Stojadinović, Segedinac, Andra Stanić, dr. Slavko Miletić, Ranko Trifunović in Nikola Uzunović.

Vse ostale točke dnevnega reda so odgojene do jutrišnje seje, ki je sklicana za 9. uro popoldne. O seji sami je bil izdan kratek komunik, v katerem se naglašalo, da je glavni odbor razpravljal o strankinih zadevah ter o pripravah za volitve.

Italija pred gospodarskim krahom

Velebanke likvidirajo. — Slaba letina in elementarne nezgode. — Pritisk fašistov na premožnejše sloje.

— Pariz, 21. junija. Tukajšnji gospodarski krogi zelo kritično presojajo gospodarski položaj Italije. Glasilo italijanskih emigrantov »Liberta« objavlja obširna poročila in statistične podatke, iz katerih je razvidno, da vlada v Italiji najhujša finančna kriza. Tekom zadnjih mesecev je propadlo več nekoč dobro finančnih velebank. List našteva 26 takih denarnih zavodov. Med zadnjimi je prijavila konkurz znana velebanka Lewa Goldschmidta v Milano, ki izkazuje 400 milijonov lir deficita. S tem polomom je v zvezi tudi neki državni senator, ki je znan borzni spekulant. List naglašalo, da je gospodarski položaj Italije naravnost obupen. Zetev je daleko zastarela za pričakovanjem. V provinci Puglia je žito popolnoma ožugano. Enak položaj je v Kalabriji in Siciliji. V okolici Lecca je divjalo v soboto strahovito neurje, ki je uničilo vse poljske pridelke. Škoda znaša do 70 milijonov lir. V severni Italiji je položaj še slabši, ker se je vsled suše pojavila neka nova bolezen na žitu, ki je žito popolnoma uničila. Kmetje so žito poželi nezrelo že v

maju. Tudi vinski pridelek bo letos slab. V Pugli so vinogradi vsled silne vročine docela uničeni. Že sedaj se občuti pomanjkanje živeža. Cene so začele strahovito narasčati tako, da je bila vlada prisiljena uvesti zopet maksimiranje cen.

V zvezi s tem se v gospodarskih krogih govori, da vlada ne namerava izročiti obveznic fašistovskega liktorskega posojila, ki naj bi se spremenilo v prisilno oddajo premoženja. Potrdila o plačilu tega posojila se prodajajo že sedaj po 60 do 70% nominala. Fašistovske organizacije so uvedle že prisilne kontribucije ter pošiljajo premožnejšim slojem grozila pisma v katerih kratkoma določajo višino zneska, ki ga mora dotičnik plačati.

Jasno je, naglašajo omenjeni list, da je to stanje nevarno, ter da pride prej ali slej do strahovite gospodarske katastrofe. Tečaj lire, ki daleko presega njeno faktično kupno moč, se le še umetnim potom in z največjimi žrtvami vzdržuje na sedanjih višini.

Italija ne kaže volje, da bi prevzela kakršne koli obveznosti glede gradbe lahkih križark, torpedovk in podmornic. Tako Francija kakor Italija se omejuje zaenkrat le na opazovanje in čakata na uspeh ženevske konference.

DVA MILIJONA ZA ŽELEZNIČARSKA STANOVANJA V SLOVENIJI

— Beograd, 21. junija. Prometno ministrstvo je odobrilo ljubljanski železniški direktoriji kredit 2 milijonov dinarjev za zgraditev železničarskih stanovanj.

CHAMBERLIN POLETI PREKO SLOVENIJE

— Beograd, 21. junija. Glasom poročil z Dunaja nameravata ameriška letalca Chamberlin in Levine ob priliki svojega poleta z Dunaja v Budimpešto posetiti tudi Zagreb, od koder se po krajšem pristanku preko Slovenije vrnejo na Dunaj. Ta polet se bo izvršil bržkone v sredo, ker poletita ameriška letalca v četrtek z Dunaja v Prago.

Spor z Albanijo še ne bo poravnán

Češkoslovaška in Rumunija na naši strani. — Demarša velesil v Tirani le italijanski manevar. — Trdovratnost albanskega diktatorja.

— Beograd, 21. junija. Današnji listi objavljajo poročilo »Chicago Tribune«, glasom katerega so se vršili tekom zadnjih dni med državami Male antante razgovori o jugoslovensko-albanskem sporu. Te razgovore je sprožila Jugoslavija, ki se je obrnila na ostali dve zaveznici z vprašanjem, ali sta pripravljene izvršiti svoje obveze za slučaj kakšnega konflikta z Italijo, ker je Jugoslavija trdno odločena, da v nobenem slučaju ne dopusti okupacije Albanije s strani Italije. Poročevalec »Chicago Tribune« izve iz dobro poučenega vira, da sta tako Češkoslovaška kakor Rumunija odgovorili, da bosta prevzete obveznosti vedno lojalno izpolnjevali. »Chicago Tribune« pripominja, da se posledice teh razgovorov že jasno kažejo v tem, da je začela Italija v albanskem sporu popuščati in da ni dvoma, da pride v najkrajšem času do mirne likvidacije konflikta, ki bi sicer lahko resno ogrožal ne le mir na Balkanu, marveč v Evropi sploh.

— Beograd, 21. junija. Včeraj je bila izvršena že več dni napovedana demarša angleškega, francoskega in italijanskega poslanika v Tirani. Vsi trije poslaniki so v skupni demarši zahtevali, naj albanska vlada izpusti dragomana Gjuraškovića in pojasni, zakaj je bil aretiran. Vse tri velesile so obenem potom svojih poslanikov zagotovile albanski vladi, da bodo v enakem smislu posredovale tudi v Beogradu in

predlagale, naj Jugoslavija umakne svojo prvotno noto in izroči albanski vladi drugo, ki bo sestavljena v ublaženem tonu. Kakor se v diplomatskih krogih zatrjuje, je Ahmed beg Zogu tudi to posredovanje odklonil, češ, da je aretirani dragoman albanski državljani ter da je ves incident zakrivila Jugoslavija. V tukajšnjih krogih prevladuje naziranje, da je demarša le neresna igra Italije, ki bo položaj še bolj komplicirala. Novi francoski poslanik v Tirani, ki še ne pozna balkanskih razmer, se je vsled nepoučenosti priključil naziranjju Ahmeda bega Zogu. Vse kaže, da konflikt še ne bo tako hitro poravnán. Ahmed beg Zogu je odredil, da morajo aretirane dragomane ukladnega v težke verige, demonstrativno voditi po ulicah in grozi, da ga da takoj ustreliti, čim bi Jugoslavija podvzela kakršnekoli korake proti Albaniji.

— London, 21. junija. Diplomatski dopisnik »Westminster Gazette« poroča, da je položaj v Albaniji zelo napet ter da lahko vsak čas izbruhne revolucija. Italija se resno pripravlja, da v tem slučaju intervenera v Albanijo. Dopisnik naglašalo, da bi tak korak lahko zametil nov požar na Balkanu. Ni dvoma, končuje omenjeni list, da je pravi vzrok albansko-jugoslovanske napetosti iskati v tiranskem paktu ter opozarja »Foreign Office« na to dejstvo in na posledice, ki bi jih nedvomno rodil oborožen konflikt na Balkanu.

Radić se bo moral seliti
Federalisti ga vržejo iz Seljačke doma.

— Beograd, 21. junija. Današnje »Vreme« objavlja brzojavko iz Zagreba, da so zagrebški federalisti, ki so svojačasno skupno z Radićem započeli akcijo za postavitev Hrvatskega seljaškega doma, sklenili, da vržejo HSS in Stepana Radića iz Seljaškega doma na Zrinjevcu. Kakor znano, je bil Seljaški dom kupljen v času, ko se je Radićeva stranka imenovala še republikanska in ko je bila v zvezi s federalisti. V svrhu nakupa je bila ustanovljena posebna zadruža, ki je lastnica doma in v kateri imajo še danes federalisti večino, ker imajo največje delnice v svojih rokah. V kratkem bo sklicana izredna skupščina zadruge, na kateri se bo sklopalo od odstranitvi HSS iz Seljaškega doma.

Rumunska vlada demisionirala

— Bukarešta, 21. junija. Danes dopoldne je podal ministrski predsednik Stirbey demisijsko celokupno vlado. Kralj je demisijsko sprejel in poveril sestavo nove vlade predsedniku liberalne stranke Johnu Bratianu. Ker je narodna kmetijska stranka odklonila pogoje, ki jih je stavila za sodelovanje liberalna stranka, med obema strankama ni prišlo do sporazuma in bo Bratianu bržkone sestavil homogeno liberalno vlado, ki bo izvedla volitve. Liberalci upajo, da bodo dosegli pri volitvah tako večino, da bodo lahko tudi še nadalje vodili državno politiko ne glede na druge stranke.

ITALIJA ZASTOPA ALBANSKE INTERESE

— Beograd, 21. junija. Zunanje ministrstvo je objavilo danes komunik, v katerem poroča, da je italijanski poslanik v Beogradu na prošnjo albanske vlade in v sporazumu z italijansko vlado prevzel zastopstvo albanskih interesov v Jugoslaviji.

ČEŠKOSLOVAŠKO-AVSTRIJSKA TRGOVINSKA POGAJANJA

— Dunaj, 21. junija. Trgovinska pogajanja med Avstrijo in Češkoslovaško so ostala po brezuspešnih pogajanjih z zastopniki tekstilne industrije na mrtvi točki. Zaenkrat ni nikakih predlogov, ki bi omogočili sporazum. Zato je malo verjetno, da pride v doglednem času do pogodbe.

REFORMA ANGLEŠKEGA PARLAMENTA

— London, 21. junija. Na včerajšnji seji gornje zbornice je prečital lordkancelar vladni predlog glede reforme, ki naj bi se izvedla pri obeh zbornicah. Število članov naj bi se znižalo od sedanjih 700 na 350. Dostojni člani zbornice so lahko samo principi kraljevskega doma, škofje in sodniki. Kralj imej pravico imenovati člane s svoje strani le v sporazumu z vlado. Ta določba naj bi omogočila, da bi dobila primerno zastopstvo tudi delavska stranka. Govornike za razprave v gornji zbornici naj bi ne dolačala več spodnja zbornica, marveč medfrakcijski odbor gornje in spodnje zbornice.

Iz pisane ljubljanske kronike

Večni kandidat smrti.

Gospod Zdravič vrši že okoli 25 let samaritansko službo pri reševanju postaji. Doživel je že veliko pretresljivih nesreč in tragedij. V svoji službi si je pridobil prav lepe praktične izkušnje in poznanje ljudi, osebno samomorilnih kandidatov. Pred dnevi je g. Zdravič zapazil, kako je pohajal neki, okoli 24 let stari mladenič, okrog Mestnega doma; begajoče je zrl po okolici in stikal po vseh mogočih kotih Mestnega doma. G. Zdravič se mu je približal ter ga vprašal prav uljudno:

— Kaj iščete, mladi gospod? Ali iščete vojaški urad? Ali resnično postajate v zdravniškem?

— Ah, nič, nič. Kar takole si ogledujem ta Mestni dom, sicer pa jo meni, kaj sem storil! Velik greh imam na vesti!

G. Zdravič — povabil nesrečnega, zmedenega mladeniča na postajo. Tu je začel mladenič pripovedovati čudno storijo. Govoril je zmešan:

— Uh, glava me boli!... Na Laveret sem z lizolom zastrupil svojega mlajšega brata... Uh! Gorje mi!... Pa kaj! Dobro sem naredil, vsaj se revček ne bo več mučil na tem svetu.

G. Zdravič je nesrečnega nekoliko premočil in zapazil, da ima v žepih dve večji steklenici. Izvlekel ju je in ugotovil, da je v eni lizol, v drugi pa ribje olje. Nato ga je predstavil zdravniku dr. Otmarju Krajcu, ki je odredil, da so ga prepeljali v javno bolnico na opazovalni oddelek. Reševalna postaja pa je pri policiji tudi izvedela, da je mladenič — večni samomorilni kandidat, ključavničarski pomočnik Janez Bakšič iz Šiške. Ta se je privrkal skušal z lizolom zastrupiti koncem aprila na policiji v sobi dežurnega uradnika v navzočnosti policijskega nadzornika Frana Zajdelja. Takrat so ga hitro rešili, v bolnici so mu izprali želodec in kmalu je bil zdrav. Nekaj dni nato v maju pa se je Bakšič zopet z lizolom zastrupil na svojem stanovanju. Tudi drugič so ga zdravniški javne bolnice rešili in ga nato oddali na opazovalni oddelek, katerega je nedavno zapustil. Vprašanje je, kje dobiva ta večni samomorilni kandidat lizol. Tega noče nobenemu povedati...

Radićevci med seboj

Kakor znano, je bivši minister dr. Benjamín Šuperina menda v zahvalo, ker je postal pod sedanjo vlado javni notar v Zagrebu, pričel v listih objavljati razne napade na svojega dosedanjega šefa St. Radića. V svoji zadnji izjavi pripoveduje, da je povod za sporazum z radikali dal on sam s svojim skupščinskim govorom od 26. marca l. 1925. Radić je bil zaradi tega nanj zelo hud, bilo pa mu je kljub vsemu zelo mnogo na tem, da pride iz zapora. Dr. Šuperina nadaljuje svoja izvajanja dobesedno: »Že davno sem vedel, da nas bo upropastil, ker Radić s 56 leti je tak, kakršnen je bil s 16 leti: razoren element, povsem nesposoben za vsako konstruktivno delo, ki nima pred očmi realnih uspehov, temveč je samo srečen, da more mnogo govoriti in pisati, in kadar se o njem govori in piše. V njem ni nobenega čuta odgovornosti in samo vsled pomanjkanja tega čuta se more tolmačiti njegova avanturistična politika z republikansko konfederacijo južnih Slovanov, potovanje na Dunaj, v London in Moskvo, rušenje Davidovičeve vlade kakor tudi rušenje vseh viad, v katerih smo sodelovali Hrvati po sporazumu. Kakor otroci grade hišice, stolpe ter jih ogledujejo od blizu in daleč, potem pa jih porušijo in znova grade, tako je tudi on postopal pri postavljanju in rušenju vlad. Pri tem je imel osebni užitek v ogromno škodo naroda in države.« Za tem pravi dr. Šuperina, da bi se moral Radić ako bi imel le zmožnost po padcu Pašičeve vlade umakniti v kot ter napraviti vtis nedolžnega človeka. Toda razumaj se, da je vrzel Pašića ter se veselil, ker so mu radikali zamerili. Nadalje opisuje dr. Šuperina kako je došlo do padca Šeste Uzunovičeve vlade. Lani 29. januarja bi se imeli na stoli finančnega odbora določiti roki, v katerih bi morali poslanci in ministri predložiti amandmane finančnega in zakonodajnega značaja. Dr. Šuperina je zahteval, naj bo ta rok čim daljši ter je hotel predložiti čim več amandmanov, kar je bilo tudi sprejeto. Radić pa je prišel iz Zagreba v Beograd ter v par urah vrzel vlado, sedaj pa stoka in bje i po uradnikih, i po ministrih, i po državnem svetu ter vara narod, da so oni krivi, ker je razveljavljen proračun zagrebške oblastne skupščine kakor tudi odredbe. Potrebno je, da te težke Radićeve grehe spozna narod in ko jih bo spoznal, verujem, da ne bo nadalje drvel za njim. Za vse naše neuspehe v vladi je osebno kriv samo g. Radić, ker mu ni bilo nikdar na tem, da bi se kaj dobrega in koristnega »stavilo« za narod. Radić hrani narod samo s pustimi besedami, vlačil ga na skupščine ter odvraca od dela. On slepi narod.

CHAMBERLIN NA DUNAJU

— Dunaj, 21. junija. Chamberlin in Levine sta bila včeraj zvečer sprejeta na dunajskem magistratu, kjer ju je v imenu mestne občine pozdravil dunajski župan. Sprejema se je udeležil tudi avstrijski predsednik dr. Haimisch in ameriški poslanik. Množice, ki so se zbrale pred magistratom, so prirejale obema letalcema velike ovacije.

MADŽARSKE PONAREJALCE IZPUSTE

— Budimpešta, 21. junija. »Magyar Ország« poroča, da bodo falsifikatorji francoskih frankov princ Windischgrätz, bivši šef madžarske policije Emerik Nadossy in vsi ostali udeleženci te afe, ki je svojčas vzbujala pozornost vsega sveta, tekem prihodnjega meseca pomiloščeni in takoj izpuščeni iz ječe.

Borzna poročila LJUBLJANSKA BORZA.

Effekti: Investicijsko posojilo 84.50, Voja škoda 343—344, Zadolžnice Kranjske dež. banke 20—22, Zastavni listi 20—22, Celjska posojilnica 195—197, Ljubljanska kreditna 150, Merkantila Kovčevje 0—98, Prastrediona 850, Kreditni zavod 160—170, Trbovlje 472, Vevče 135, Stavbna družba 55—65, Sešir 104.

ZAGREBSKA BORZA.

Effekti: 7 odstot. invest. posoj. 1921 84 — 85, 2 in pol odst. drž. rente za ratnu štetu 943 — 943.50, Ljubljanska kreditna 150 — 155, Hrv. eskomptna banka 94 — 95, Kreditna banka, Zagreb 98 — 94, Hipotekarna banka 60 — 61, Jugobanka 92 — 94, Prastrediona 850 — 860, Trboveljska 470 — 480, Union, paromlin 300 — 0, Vevče 135 — 0, Agraria 49 — 50.50.

INOZEMSKÉ BORZE.

— Curih: Beograd 9.135, Pariz 20.36, London 25.24375, Newyork 519.95, Milan 29.06, Praga 15.40, Dunaj 73.15.

— Trst: Beograd 31.42, Londone 86.87, Curih 344.05.

Darujte za spomenik kralju Petru Osvoboditelju!

